

BÉLMEGYER

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, köszöntő	3
2. A településkép bemutatása, település karakter	4
3. Örökségünk	18
A település építészeti jellemzői	18
Táj és természeti értékek	24
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása	32
5. Településkép minőségi formálásra vonatkozó ajánlatok	33
József Attila utca (zsíres)	33
A belterület további részei	33
A külterület természetvédelmi alatti területei	34
A külterület többi területe	34
6. Jó példák bemutatása	34
Impresszum	39

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

Bélmegyer község település arculati kézikönyvének elkészítését a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény tette lehetővé, illetve minden település számára előírta annak elkészítését.

A fentiek figyelembevételével készült Bélmegyer településképi arculati kézikönyve is. A kézikönyv segítséget kíván nyújtani a település arculati értékeinek bemutatásával a meglévő értékeink megbecsüléséhez.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, céljuk nem a tulajdonosi és a tervezői szabadság megrövidítése, az uniformizálás, hanem egy iránymutatás a település különböző részeinek jellemző karakteréhez illeszkedő új épület létrehozásához, illetve meglévő épületek felújításának elősegítéséhez.

A bélmegyeri lakosok büszkék arra, hogy a községünkben két jelentős műemlék kastély található (mindkettőt a Wenckheim család építette) és a településünk Fás-pusztai területe olyan ritka természeti értékeket képvisel, ami Magyarországon szinte egyedülálló. Jelenleg mind a két kastély jó állapotban van és nincs Békés Megyében még egy hasonló kis település ahol két ilyen jelentőségű műemlék lenne.

Kovács János László
polgármester

2. A TELEPÜLÉSKÉP BEMUTATÁSA, TELEPÜLÉS KARAKTER

Bélmegyer először 1373-ban kap említést az oklevelekben. Ez a település a mai belterülettől mintegy 2 kilométerre volt található. A település a török hódoltság idején teljesen elpusztult. Az 1800-as évek közepén már 75 lakos élt itt. Ez a jelenlegi belterület József A. utcai részén volt.

A település még az I. katonai felmérés térképén nem található. A II. katonai felmérés térképén a Zsíresi szőlők rész már felfedezhető, ami tulajdonképpen a mai József Attila utca környékét mutatja.

Az 1941-es katonai felmérés már további növekedést mutat.

Az 1945. évi házhelyosztáskor 370 új házhely került kiosztásra, ez a ma meglévő telkek 2/3-át teszi ki. A belterületi lakóépületek 90%-a 1945 után épült, ezek nagyon kevés kivétellel, sáttortetős négyzet alaprajzú épületek.

Az 1945 előtt épült épületek döntő többsége utcára merőlegesen nyeregretetős épület.

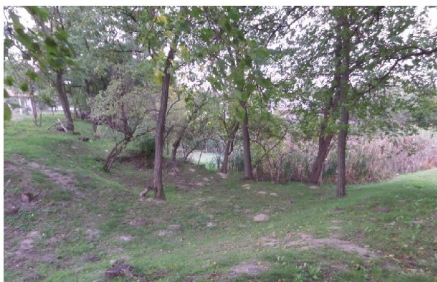
Bélmegyer területe változóan több környező településhez tartozott, és végül 1946. április elsejével Békés külterületéből leválva lett önálló település újból.

A település azon kevés Békés megyei települések egyike, melyen jelentős erdőterület található (20,8%).

Így a település külterületének bármely pontján megállva, a látóhatárt erdők képezik, tekintettel a település teljes területének sík voltára (igaz található néhány régi érhajlat is, melyek 2-4 méteres szintkülönbséget jelentenek).

A településre a Békés-Vésztői útról bevezető út nagyon kedvező megjelenésű, kétoldali fa- és bokorsor között vezet.

Bélmegyer belterületének döntő hányada mérnöki telekosztású. Ezalól kivétel csak a József Attila utca és közvetlen környezete, mely tulajdonképpen egy érhajlatot követ, annak magas partján. Itt található a település első iskolaépülete is.

A mérnöki, közel merőleges utcahálózatu telkek túlnyomó többsége 28 méter széles utcafrontú, ami Békés megyében elég ritka. Az 1945-ös házhelyosztás területén található a település központja, ami tulajdonképpen egy nagy központi park területének közvetlen környezetében van. Itt található a község háza, az iskola, a művelődési ház, a három felekezet temploma, a takarékszövetkezet. Ezen a részen volt az AEGV (Alföldi Első Gazdasági Vasút) keskeny nyomtávú vasútállomása is, mely több évtizeden át a kapcsolatot biztosította Békéssel és Vésztővel.

A község háza:

A művelődési ház:

Katolikus templom

Református templom

Baptista imaház

Takarékszövetkezet

Általános iskola

3. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, TÁJ ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

A TELEPÜLÉS ÉPÍTÉSZETI JELLEMZŐI

Bélmegyer külterületén két műemlék kastély található.

Az egyik a Kárász-vadászkastély és hozzá tartozó melléképületek, valamint a park. A Kárász-vadászkastély ma is, mint szálloda üzemel és a körülötte lévő erdőterület, mint műemléki környezet funkcionál. A kastélyszálló épülete az 1850-es években épült romantikus-eklektikus stílusban, földszintes épület, emeletes toronnyal.

A másik az un. Wenkheim Béla vadászkastélya, mely Fás-pusztán található és műemléki környezettel rendelkezik. Az 1850-es években Wenkheim Béla vadászkastélynak építtette Ybl Miklós terve alapján romantikus stílusban. Az épület gazdag tömegtagolású, emeletes, nyolcszögletű saroktornya kétemeletes, földszintjén kazettás famennyezetű ebédlő található. A második világháború után nevelőotthon működött benne.

A település karakteres épületei a két régi iskolaépület, valamint a központi parkban található két templom is.

A József Attila utcában még található régi nyeregtetős épület, valamint épülőfélben lévő is. A településen jellemzően sáttortetős épületek találhatók.

A tájékoztató utcatáblák is figyelemreméltóak.

A településen jellemzően áttört kerítések találhatók, de van növényzetből kialakított is.

A régi református harangláb ma már az új református templom mellett van.

A fás-pusztai részen, a Wenckheim Béla vadászkastély közelében található egy első világháborús emlékmű is.

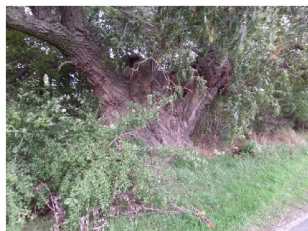
TÁJ ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Bélmegyer legnagyobb természeti értéke a Bélmegyeri Fás-pusztá, mely a sziki tölgyesek és sziki erdősztyepppek egyik legnagyobb kiterjedésű hazai képviselője. Fás-pusztá az ősi erdősztyepp látványát idézi a magányosan álló több száz éves kocsányos tölgyekkel és idős vadkörtefákkal. A szikes pusztát legelőként hasznosítják. A terület a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz tartozik. Ez a terület nem csupán természeti érték, hanem megjelenése miatt tájvédelmi terület is.

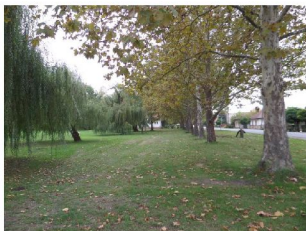

Ritkaságnak számít a Békés-Véscsúti út felől jövő települést bekötő út mellett annak jobb oldalán található fehér fűzfa 750 cm-es törzskör méretével, mely korához képest elfogadható állapotban van. (Életkora valószínűsíthetően a 200 évet már meghaladta.)

A település központi parkja jól ápolott, szép platánfasort is tartalmaz. Jelentős még a Lenin u. elején található idős fásor is.

Jelentős természeti értéket képvisel a József Attila utca és Völgyi utca között húzódó érhajlat.

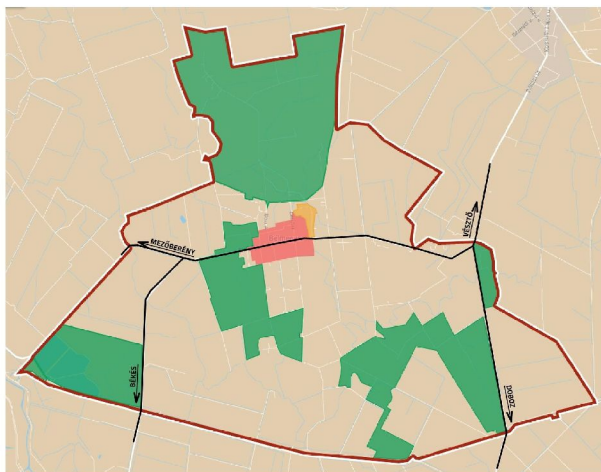
A Hosszúfoki csatorna és környezete, ma már természeti értéket képvisel.

A Békés-Vésztői út felől a település bekötő útját szegélyező fa- és bokorsor nagyon kellemes benyomást ébreszt a községbe érkezőben.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK

- József Attila utca (Zsires)
- A belterület többi része
- A külterület természetvédelem alatt álló része
- A külterület többi területe
- Igazgatási terület határa

5. TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLATOK

A település képét belátható időn belül nem az új épületek megjelenése, hanem a meglévő épületek fogják meghatározni, ezért elsősorban ezek mindenkori megjelenése fogja a település képét befolyásolni. Ennek megfelelően egy ma álló épülettel csakis két dolog történhet. Egyik, hogy a tulajdonosa igyekszik állagát megvédeni, a másik hogy lemond az épületről és sorsára hagyja. Ez a második eset, ami a település képét mindig nagymértékben rontani fogja addig, amíg az épület fenntartásában érdekelt, új tulajdonos nem lesz, vagy az épület összedől, ennek az utóbbi folyamatnak a kezdését kell települési szinten megoldani.

Az épületével tördődők viszont anyagi helyzetük függvényében sokat tehetnek a település képének és saját épületük használhatósága érdekében.

Ezeknél az épületeknél elsősorban az épület korszerűsítésével (hőszigetelés javítása, burkolatok javítása, épület teljes felújítása, festése) vagy szükség szerinti bővítésével kell számolnunk. A burkolatok javítása, festése, hőszigetelése után a felületképzésen kerüljük a Bélmegyeren még fel nem lelhető túl élénk, erős színeket. Nyílászárók (ajtók, ablakok) cseréjénél törekedjünk a régi befoglaló méretek megtartására, legalább az utca felőli homlokzaton.

JÓZSEF ATTILA UTCA (ZSÍRES)

Ez a település legrégebbi része, a régi iskola épületének kivételével még jellemzően utcára merőleges gerincű épületek találhatók. Ezért ezen a területen ennek hagyományához kellene illeszkednie az új épületeknek is. Az épületek eresz- és gerinc magassága a szomszédos épületekét jelentősen (1-2 méter) ne haladja meg. Csak áttört kerítések legyenek az utcafronton.

BELTERÜLET TÖBBI RÉSZÉ

Célszerű a hagyományos cserépfedés alkalmazása a lakóépületeken (lehetőleg piros vagy annak valamilyen árnyalata). A tetők hajlásszögét és a tetőgerinc irányát valamelyik szomszéd épületéhez igazítani. Az utcai fasorok hiányainak pótlása, esetleg teljesen új fasorok telepítése a meglévő légvezetékek figyelembevételével. A területen továbbra is csak áttört kerítések kerüljenek az utcafrontra.

KÜLTERÜLET TERMÉSZETVÉDELEM ALATTI TERÜLETEI

A tájképvédelem alatti területeken új épületek és építmények ne kerüljenek megvalósításra. Így védhetjük meg azt a ritka látképet, amit a Fás-pusztta jelent. Ez alól kivételt csak a természetvédelmi terület bemutatását segítő létesítmények lehetnek.

KÜLTERÜLET TÖBBI RÉSZÉ

Lakóépületek csak piros cserépfedésűek legyenek. A lakóépületek és a gazdasági épületek körül a mezőgazdasági területek felől a régi tanyák megszokott képének továbbvitele érdekében kettős fasor és bokorsor létesítendő.

6. IÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

A középületek közül a két új templomot érdemes megemlíteni (katolikus, református).

A régebbi középületek közül a Zsili iskolák épülete mutat szép példát.

A jelenlegi általános iskola

A lakóépületek között is van néhány jó példa.

A kerítések között is találhatunk néhány figyelemre méltót.

A lakóépületek kertjei között is van néhány példamutató.

A település központi parkjában pár szép fasort találunk, de az egész park példamutatóan ápol.

A hagyományok megőrzésére jó példa a református templom mellett található, a régi helyéről áthozott harangláb, vagy a megőrzött kerekes-kút.

IMPRESSZUM

BÉLMEGYER KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

BÉLMEGYER KÖZSÉG HONLAP CÍME:

www.belmegyer.hu

BÉLMEGYER KÖZSÉG E-MAIL CÍME:

onkormagyazat@belmegyer.hu

BÉLMEGYER KÖZSÉG POSTAI CÍME:

5643 Bélmegyer Petőfi u. 2

ÖNKORMÁNYZAT TELEFONSZÁMA:

+36 66/420-011

POLGÁRMESTER:

Kovács János László

FŐPÍTÉS:

Csökmői László

FOTÓK:

Csaba Márton, www.belmegyer.hu

KÉSZÍTETTE:

Csaba Márton

BÉLMEGYER, 2018.